

Az ELTE Tanító- és Óvóképző Kar története

A „központi mintaképezde” alapítása, működése (1869-1959)

Eötvös József népoktatási törvénye (1868) átfogóan rendezte a népoktatást: kimondta a tankötelezettséget, előírta állami fenntartású tanítóképzők létesítését.

Eötvös József (1813-1871)

Az első állami tanítóképezde 1869 novemberében nyitotta meg kapuit Budán. Eötvös „központi minta néptanító képezde”-nek nevezte. A törvény a képzési időt 3 évre emelte, a képesítés 6 osztály tanítására jogosított. Az első tanterv vezérelvei között szerepelt az „előkép-teória”, amely napjainkig meghatározza a közoktatás és a tanítóképzés szoros összefüggését.

A budai képző reformtörekvései

A sokirányú tanítói szerepre való felkészítéshez a képzési időt kevésnek ítélte meg a tanári kar, ezért kísérleti jelleggel az 1877/78-as tanévben 4 éves képzést indítottak. A sikeres tantervnek, óraterveknek eredményeként a VKM az ország összes képzőjében a képzési időt 4 évre emelte.

A hazai pedagógusképzés egyik legeredetibb ötlete a „mintaképzőben” született. A „Paedagogium” mint integrált intézmény magában foglalta a népiskolai és a polgári iskolai tanítóképzést, az ezekhez kapcsolódó gyakorlóiskolákat, valamint a tanítóképző intézeti tanárképzést. A legkiválóbb jelöltek jelentkezhetnek az egymásra épülő képzési formákra. A Paedagogium 1873-tól 1898-ig működött. A századfordulóra több száz tanító, a polgári iskolai oktatók 60%-a itt szerzett képesítést. 84 képzős növendékből lett tanítóképző intézeti tanár, az ország csaknem valamennyi képzős igazgatója a Paedagogium hajdani tanítványa volt.

1900-ban a párizsi világkiállításon, majd 1907-ben a londoni magyar kiállításon szerepelt az intézmény. Fényképek, oktatási dokumentumok segítségével bemutatták a képzés menetét, a tárgyi feltételeket. A londoni közreműködésért arany oklevéllel tüntették ki az intézetet.

1911-ben új épületben folyt az oktatás, az egyik szárnyban helyet kapott a gyakorlóiskola és az internátus is.

1923-tól a képzési idő 5 évre emelkedett. Az intézmény szakmai tekintélyét növelték az itt született „Vezérkönyvek”, amelyekben a reformpedagógia elveit – a gyermekközpontúságot, a munkáltatást, a kreativitást – érvényesítették a tankönyvírók.

Az új épület 1911-ben

A bizonytalanság évei

Az 1938. évi XIV. tc. a tanítók képzését négyéves líceumi és kétéves akadémiai szintű oktatáshoz kötötte. A líceumi képzést 1941-ben megszüntették, visszaállt az ötéves képzés.

A második világháború alatt – Budapest ostroma idején – a képző épülete olyan mértékben megsérült, hogy egyetlen tantermet sem lehetett használni. Az újjáépítés után a bizonytalanság évei következtek. Egy évig – 1949/50 – pedagógiai gimnáziumként működött a „mintaképezde”. Ezt követően a tanítóképzés négyéves tanulmányi időből, az érettségi vizsga utáni gyakorlóévből állt. A képesítés az általános iskola alsó tagozatán folyó oktatásra jogosított.

A II. világháborúban megsérült épület

1954-től az ELTE pedagógia szakos hallgatóinak a gyakorlati képzése részben a budai képzőben folyt, ismét felerősödött a mintaképző hagyományainak való megfelelés igénye.

A középfokú képzés 90 éve alatt az intézmény igazgatói többségükben országosan ismert szakemberek voltak, akik reformtörekvéseikkel, tankönyvírói, szakmai közéleti tevékenységükkel hozzájárultak a mintaképezde értékeinek növeléséhez: Schwicker János, Kozma József, Gyertyánffy István, Kiss Áron, Baló József, Quint József, Padányi-Frank Antal, Csada Imre, Szabó Béla, Nádassy László, Kalmár Ferenc, Polesinszky Jenő, Árpássy Gyula.

A tanítóképzés történetében bekövetkezett változásokat tükrözi az intézet hivatalos nevének alakulása:

1869 – Budai Állami Tanítóképezde

1874 – Paedagogium

1904 – Budapesti Állami Tanítóképző Intézet

1949 – Állami Kőrösi Csoma Sándor Pedagógiai Gimnázium

1950 – Budapesti Tanítóképző Intézet

1954 – Táncsics Mihály Gyakorló Tanítóképző

A felsőfokú képzés (1959 -)

A felsőfokú tanítóképzés 1959/60-as tanévben kezdődött – intézeti keretek között – 3 éves időtartammal.

Az épület külső képe 1975 után

1968-tól két évfolyamos felsőfokú óvóképzés indult.

1975-től a tanítók képzése főiskolai szintre emelkedett.

1982-ben felépült a gyakorlóiskola új épülete.

1984-ben állandó intézettörténeti kiállítás nyílt.

1989-től 3 évre emelkedett a főiskolai óvodapedagógus-képzés.

A főiskola 1988-ban a tanítóképzés tartalmi megújítása céljából négyéves kísérleti oktatást indított. A 100 hallgató bevonásával folytatott kísérlet ismét a „mintaképezde” rangjára emelte a főiskolát. A tartalmi fejlesztés központja, az országos szakmai viták színtere a budai képző lett. A kísérlet eredményeként 1994-től kormányrendelet tette általánossá a képzési idő megemelését. Napjainkig a tanítók képzése az 1-4. osztályban valamennyi, az 1-6. osztályban legalább egy műveltségi terület oktatási-nevelési feladatainak az ellátására jogosít.

1998-tól művelődésszervező szakon, 2003-tól kommunikáció-művelődésszervező társított szakokon is folyt oktatás.

A magyar felsőoktatás átalakításáról szóló törvény megszüntette a főiskola önállóságát, 2000. január 1-től az ELTE Tanító-és Óvóképző Főiskolai Karaként integrálta az intézményt. 2006 szeptemberében indult a bolognai rendszerű, kompetencia alapú BA szintű képzés a tanító és az óvodapedagógus szakokon. Az alapszakokon végzett hallgatók az ELTE neveléstudományi MA szakján, a „kora gyermekkor pedagógiai szakirányon” folytathatják tanulmányaikat. 2010-től csecsemő-és kisgyermeknevelő szakkal bővült a képzés.

Az 1990-es évektől a főiskola, később a kar kiterjedt nemzetközi kapcsolatrendszerét épített ki hasonló alapképzési szakokat működtető országokkal (Ausztria, Egyesült Királyság, Németország, Hollandia, Olaszország, Románia, Spanyolország, Szlovákia, Szlovénia).

1959-től napjainkig az intézmény vezetői rangos szakemberek voltak: Békési Lajos, Hunyady Györgyné, Nagyszentpéteri Géza, Kelemen Elemér, Hortobágyi István. Jelenleg Mikonya György dékán áll a kar élén.

[Állandó intézettörténeti kiállítás](#)

A felsőfokú képzés 50 éve alatt az intézmény nevének hivatalos megváltoztatása jelzi az átalakítás jellegét:

1950 – Budapesti Tanítóképző Intézet
1975 – Budapesti Tanítóképző Főiskola
2000 – ELTE Tanító-és Óvóképző Főiskolai Kar